

MUZEUL
NAŢIONAL
AL AGRICULTURII

CONSILIUL
JUDEŢEAN
IALOMIȚA

CARTE VECHE. ISTORIE TIPĂRITĂ

ianuarie - februarie 2024

Catalog expoziţie CARTE VECHE. ISTORIE TIPĂRITĂ, M.N.A., ianuarie - februarie 2024
Coperta nr. 1- Hartă a Tranislvaniei din anul 1566, tipărită în Atlasul Orthelius, nr. inv. 5900
Coperta nr. 4- Filă din Mineiul pe luna aprilie tipărit în 1852, nr. inv. F. 10/2261
Fotografii realizate de Andreea Panait şi Elena Slujitoru
DTP: Andreea Panait
Tipărit la StudioMAX Advertising S.R.L. Slobozia

Făcând un popas în Sala mică de expoziţii temporare a Muzeului Naţional al Agriculturii, întâlnim o expoziţie interesantă, sub genericul Carte veche. Istorie tipărită, realizată de muzeograful Andreea Panait. Expoziţia este cu atât mai inedită, cu cât ne propune o existenţă paralelă a mesajului: cartea ca obiect, însoţită de valenţa sa estetică.

Înainte de a deveni o realitate palpabilă, toate obiectele proiectate de mintea omenească (excepţie făcând operele de artă), au căpătat o dublă existenţialitate: pe de-o parte, de a fi un obiect încărcat de un anumit conţinut literar, istoric, juridic etc., pe de altă parte, îşi poate adăuga un element esenţial uman, o marcă distinctă, estetică, ce îl poate apropia sau identifica cu arta însăşi. În acest fel, prezenţa decorului ornamental străbate întreaga istorie a documentelor, a cărţilor. Ne putem întreba, unde se opreşte utilitatea acestor ornamente şi unde începe inutilitatea lor, numai de dragul esteticului. Atinge oare câteodată ”inutilul”, un grad suficient de sublim pentru a justifica aşezarea lui pe plan de egalitate cu valoarea practică a unui obiect, document, realizat şi el de om, cu un scop util? Trebuie să precizez, totuşi, că, în anumite perioade istorice, dar nu cele contemporane, abundenţa ornamentică şi decorativă, cât şi intervenţia asupra formei literelor ţinea de natura umană, ea însăşi fiind cea care încearcă să-şi organizeze existenţa într-un spaţiu determinat, umanizat, prin intermediul unor valori estetice, contemporane cu emiterea documentelor.

Ca orice produs cultural, cartea are destinaţia de a se oferi cititorului, indiferent de perioada istorică, printr-o dublă calitate a sa, de conţinut şi de formă. În acest parteneriat cu misiune ţintită, putem invoca o serie de valori corespunzătoare conţinutului textului şi, alte valori, corespunzătoare aspectului vizual al întregului.

Aşezând lucrurile pe această temelie, putem remarca în această expoziţie o serie de obiecte, dar, mai ales de imagini, care ne determină să medităm la importanţa şi vechimea documentelor şi să facem apel la cunoştinţele noastre de istorie, literatură şi chiar de artă vizuală. Putem, astfel, parcurge istoria tiparului, vizualizând Cartea de buzunar: Catavasierul de la Sibiu din 18 martie 1803, Novum Testamentum în greacă şi latină, publicat în 1885, Cărţi bisericeşti: Apostol, publicat la Sibiu în 1900, Evanghelia din 1941, Cărţi istorice, Albume cu gravuri originale ale pictorului Theodor Aman, cu imagini din România, tipărit în 3 limbi, la 1918, Cărţi de bucate etc. Documentele prezente în expoziţie sunt din diferite epoci, evidenţiind şi estetica specifică acestora, dar vă invităm să le descoperiţi, vizitând-o!

Manager Muzeul Naţional al Agriculturii,
Prof. dr. Gheorghe PETRE

CARTE VECHE. ISTORIE TIPĂRITĂ

Colecţia Muzeului Naţional al Agriculturii însumează 900 de exemplare de cărţi tipărite dintre care 100 sunt considerate a fi în categoria Carte Veche.

Cea mai veche carte datează din anul 1803 şi a fost tipărită la tipografia lui Ioan Bart din Sibiu.

Colecţia cuprinde cărţi publicate atât în străinătate: Europa şi America, cât şi pe teritoriul românesc de astăzi.

Pe lângă acestea, muzeul deţine 7 hărţi cu teritoriul Transilvaniei şi cursul Dunării. Lucrările cartografice au făcut parte din renumitele Atlase ale lui Ortelius şi Jansonius publicate la Amsterdam în anul 1570, respectiv 1638 şi sunt cele mai vechi publicaţii existente în muzeu, realizate prin tehnica gravurii, a tipăririi şi finisate în tehnica picturii manuale.

Istoria tiparului

Tipografia reprezintă arta și tehnica tipăritului, a formei și a aranjării literelor pe o coală de hârtie. Johann Gutenberg este considerat a fi inventatorul tiparului, în Europa, în anul 1439. Contribuţia sa a fost remarcabilă prin noutăţile aduse în tehnologia de tipărire, mai ales pentru inventarea literelor mobile şi prin folosirea lor la o presă asemănătoare unui teasc pentru struguri. Aceasta era de fapt o îmbunătăţire a presei fixe, deja utilizată. Prin culegerea pieselor turnate cu litere într-un cofrag din lemn, se puteau tipări cu o rapiditate, nemaivăzută până atunci, o mulţime de texte de o mare diversitate. Pentru ca tiparul să fie acceptat, timp de aproape 50 de ani, cărţile publicate au fost făcute identic ca şi manuscrisele: de mari dimensiuni, cu acelaşi tip de litere, cu desene tipărite, dar care dau impresia că ar fi fost realizate manual şi care erau mai apoi pictate întocmai ca şi anluminurile de pe manuscrise. Acestea, egale calitativ cu un manuscris, se numesc incunabule. Din această categorie face parte marele proiect a lui Gutenberg, "Biblia cu 42 de rânduri", tipărită în 2 volume de mari dimensiuni în 23 februarie 1455.

Muzeul nu deţine un astfel de exemplar, însă în România a fost luat în evidenţă un număr de 1348 de titluri de incunabule, în peste 1640 de exemplare care se află în patrimoniul unor instituţii muzeale şi biblioteci.

Apariția tiparului în Ţările Române a avut loc la numai șase decenii de la invenţia tiparului în Europa, în preajma anului 1499 şi se datorează domnitorului Radu cel Mare. Voievodul, punând în aplicare o amplă reorganizare a vieţii religioase, cheamă pe iscusitul tipograf sârb Macarie, şcolit la Veneţia, pentru a tipări documente bisericești în limba slavonă. Acesta din urmă și-a instalat tipografia la Mănăstirea Dealu. Aici, în anul 1508, la iniţiativa domnitorului Radu cel Mare a tipărit lucrarea Liturghierul, în limba slavonă. Este prima carte tipărită din Ţările Române. Odată pornită activitatea tipografică nu s-a mai oprit până în zilele noastre, chiar dacă istoria sa lungă a fost plină de evenimente interesante care se împletesc cu evenimentele istorice româneşti de mare anvergură. E bine de ştiut că tiparul este instrumentul care a ajutat la naşterea şi maturizarea scrierii în limba română.

Muzeograf Andreea Panait

Carte de buzunar: Catavasierul de la Sibiu din 18 martie 1803. Publicarea sa a fost finanţată de General Vicareşi Ioan Popovici. Este tipărit în limba română, alfabet chirilic. Starea sa este foarte fragilă datorată faptului că a călătorit aproximativ 500 de km, din zona Transilvaniei în Bărăgan, atunci când posesorul cărţii a fost deportat politic în satul Fundata, Ialomiţa.

A Study of Assimilation Among the Roumanians of the United States

BY

CHRISTINE AVGHI GALITZI, Ph.D.

The Roumanians in the United States are a picturesque, sturdy group of newly made Americans of whom altogether too little is known. What the "melting pot" means to those who come as well as to those who came before is best understood from descriptive studies of the daily life and contacts of sufficiently segregated groups like the Roumanians in Chicago, Akron, Cleveland, Detroit, Pittsburgh, Philadelphia, and elsewhere, which Dr. Galitzi—a native Roumanian with a broad international experience and training—has visited and examined with sympathy and understanding, and has studied with the impartial and painstaking methods of modern science.

This is a valuable and timely contribution to the important and pressing problems of immigration and assimilation. The record is one that should encourage and stimulate our fellow citizens of Roumanian stock to still greater achievement, and our fellow Americans of every breed to greater tolerance.

COLUMBIA UNIVERSITY PRESS
NEW YORK

Carte publicată în engleza americană de către o studentă a Bursei Rockefeller: A study assimilations among the Roumanians of United States/ Un studiu al fenomenului de asimilare în rândul românilor din Statele Unite, autoare dr. Christina Galitzi. Este publicată la Universitatea Columbia din New York în anul 1929. Are o dedicaţie a autoarei pentru colegul Aureliu Popescu.

CHAPTER II

The Roumanian Immigrants

THEIR NUMBER AND CHARACTER

The immigrants from Roumania to the United States of America belong to the so-called "new immigration"[1] which has in recent years contributed to the social structure of American life a variety of ethnic elements from South-eastern Europe. Springing from a country itself streaked with a variegated population, the stream of immigration from Roumania has carried out of the cradle of the country not only people from its ethnic stock, but also the Roumanian Jews, Turks, Germans, Bulgarians, etc. who formed one-eighth of the total population of the Old Kingdom[2] of Roumania. The United States has received also the contri-

[1] From 1882 the immigration to the United States has been classified into "old immigration" and "new immigration", this distinction being officially sanctioned by the Immigration Commission of 1907-1911. "The old immigration" includes those from England, Ireland, Scotland, Wales, Belgium, Denmark, France, Germany, the Netherlands, Norway, Sweden and Switzerland; the "new immigration", those from Austria-Hungary, Bulgaria, Greece, Italy, Montenegro, Poland, Portugal, Roumania, Russia, Servia, Spain, Syria and Turkey. (See Fairchild, H. P., *Immigration*, New York, 1923.)

[2] See Rommenhoeller, C. G., *La Grande Roumanie*, La Haye, 1926, p. 70. According to him the total population of the Old Kingdom of Roumania compiled from official data is 7,800,000 inhabitants of whom 6,800,000 are Roumanians, i. e. seven-eighths of the total population. Of the remainder 1,000,000 or one-eighth, the Roumanian Jews number 300,000, the Bohemians 225,000, the Turks 170,000, the Bulgarians 150,000, the Magyars 50,000, the Lipovanians (Russians) 40,000, the Germans 35,000 and other nationalities 30,000. (See also: Deutsche Tagesport, nos. 99 and 106, 1920.)

17

Distinsului meu Coleg,
Aureliu Ion Popescu,
cu multă prietenie,
Christina Galitzi
New York City
Martie, 1930

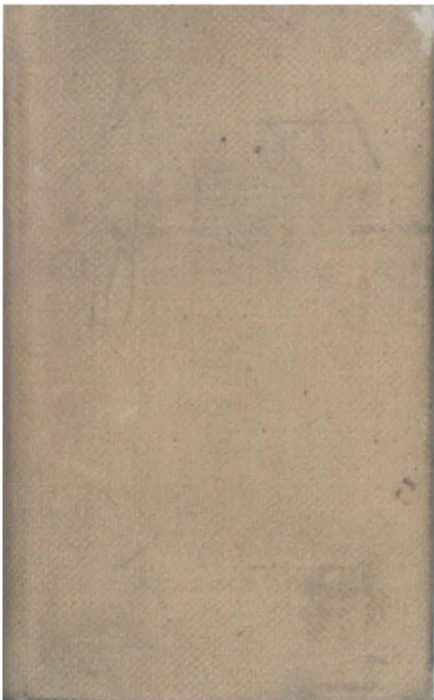
STUDIES IN HISTORY, ECONOMICS, AND PUBLIC LAW

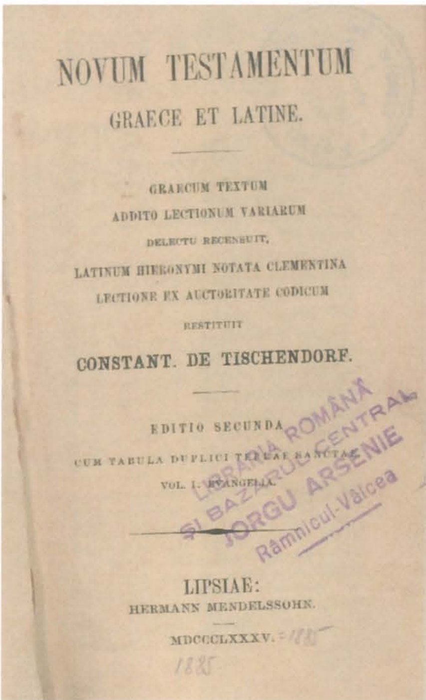
EDITED BY THE FACULTY OF POLITICAL SCIENCE OF COLUMBIA UNIVERSITY

Number 315

A STUDY OF ASSIMILATION AMONG THE ROUMANIANS IN THE UNITED STATES

Carte de buzunar: Novum Testamentum graece et latine, publicat în anul 1885. Noul Testament este tipărit în limba greacă şi în latină. Are o ştampilă a unei librării din Râmnicu Vâlcea. Face parte din cărţile folosite în satul de deportaţi Fundata, Ialomiţa. Are lungimea de 14 cm şi lăţimea de 8 cm.

NOVUM TESTAMENTUM

GRAECE ET LATINE.

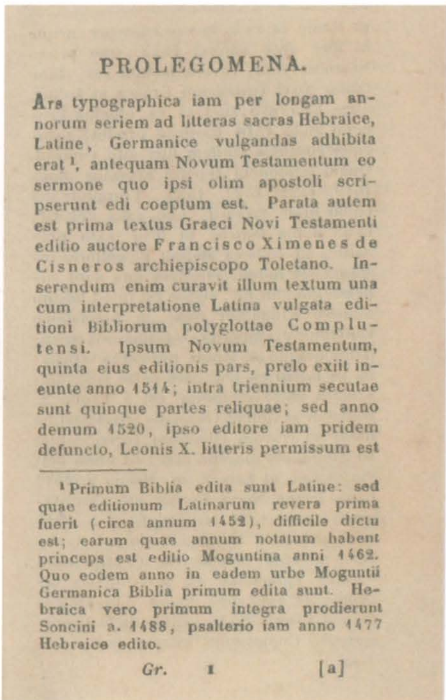
GRAECUM TEXTUM
ADDITO LECTIONUM VARIARUM
DELECTU RECENSUIT,
LATINUM HIERONYMI NOTATA CLEMENTINA
LECTIONE EX AUCTORITATE CODICUM
RESTITUIT

CONSTANT. DE TISCHENDORF.

EDITIO SECUNDA
CUM TABULA DUPLICI TERRAE SANCTAE.
VOL. I. EVANGELIA.

LIPSIAE:
HERMANN MENDELSSOHN.
MDCCCLXXXV. = 1885
1885

PROLEGOMENA.

Ars typographica iam per longam annorum seriem ad litteras sacras Hebraice, Latine, Germanice vulgandas adhibita erat [1], antequam Novum Testamentum eo sermone quo ipsi olim apostoli scripserunt edi coeptum est. Parata autem est prima textus Graeci Novi Testamenti editio auctore Francisco Ximenes de Cisneros archiepiscopo Toletano. Inserendum enim curavit illum textum una cum interpretatione Latina vulgata editioni Bibliorum polyglottae Complutensi. Ipsum Novum Testamentum, quinta eius editionis pars, prelo exiit ineunte anno 1514; intra triennium secutae sunt quinque partes reliquae; sed anno demum 1520, ipso editore iam pridem defuncto, Leonis X. litteris permissum est

[1] Primum Biblia edita sunt Latine: sed quae editionum Latinarum revera prima fuerit (circa annum 1452), difficile dictu est; earum quae annum notatum habent princeps est editio Moguntina anni 1462. Quo eodem anno in eadem urbe Moguntii Germanica Biblia primum edita sunt. Hebraica vero primum integra prodierunt Soncini a. 1488, psalterio iam anno 1477 Hebraice edito.

Gr. 1 [a]

10, 11. ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ 10, 19.

τῆσ τροφῆσ αὐτοῦ. 11 83,2 εἰσ ἣν δ' ἂν
πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίσ ἐν
αὐτῇ ἄξιόσ ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕωσ ἂν
ἐξέλθητε. 12 84,5 εἰσερχόμενοι δὲ εἰσ τὴν
οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν. 13 καὶ ἐὰν μὲν
ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ'
αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν
πρὸσ ὑμᾶσ ἐπιστραφήτω. 14 85,2 καὶ ὃσ
ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶσ μηδὲ ἀκούσῃ τοὺσ
λόγουσ ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆσ οἰκίασ
ἢ τῆσ πόλεωσ ἐκείνησ ἐκτινάξατε τὸν κονιορ-
τὸν ἐκ τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ
Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεωσ ἢ τῇ πόλει
ἐκείνῃ. 16 86,5 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶσ
ὡσ πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν
φρόνιμοι ὡσ οἱ ὄφεισ καὶ ἀκέραιοι ὡσ αἱ
περιστεραί. 17 87,1 προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶσ εἰσ
συνέδρια, καὶ ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ αὐτῶν
μαστιγώσουσιν ὑμᾶσ· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνασ
δὲ καὶ βασιλεῖσ ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ,
εἰσ μαρτύριον αὐτοῖσ καὶ τοῖσ ἔθνεσιν.
19 88,2 ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶσ, μὴ μερι-
μνήσητε πῶσ ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται
γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε·

13. ελθετω 14. om εξω | om εκ 19. παραδιδωσιν | λαλησετε pri loc

15 11, 24. 16 Lc 10, 3. 17—22 Mc 13, 9—13. Lc 21 12—17. 19 Lc 12, 11 s.

33 [3]

10, 11. SECUNDUM MATTHAEUM. 10, 19.

cibo suo. 11 (83. 2) In quamcumque au-
tem civitatem aut castellum intraveritis,
interrogate quis in ea dignus sit: et ibi
manete donec exeatis. 12 (84. 5) Intran-
tes autem in domum salutate eam: 13 et
si quidem fuerit domus digna, veniat pax
vestra super eam; si autem non fuerit
digna, pax vestra ad vos revertatur.
14 (85. 2) Et quicumque non receperit
vos neque audierit sermones vestros, ex-
euntes foras de domo vel civitate excu-
tite pulverem de pedibus vestris. 15 Amen
dico vobis, tolerabilius erit terrae Sodo-
morum et Gomorraeorum in die iudicii
quam illi civitati. 16 (86. 5) Ecce ego
mitto vos sicut oves in medio luporum:
estote ergo prudentes sicut serpentes, et
simplices sicut columbae. 17 (87. 1) Ca-
vete autem ab hominibus: tradent enim
vos in conciliis, et in synagogis suis fla-
gellabunt vos, 18 et ad praesides et ad
reges ducemini propter me, in testimo-
nium illis et gentibus. 19 (88. 2) Cum
autem tradent vos, nolite cogitare quo-
modo aut quid loquamini: dabitur enim

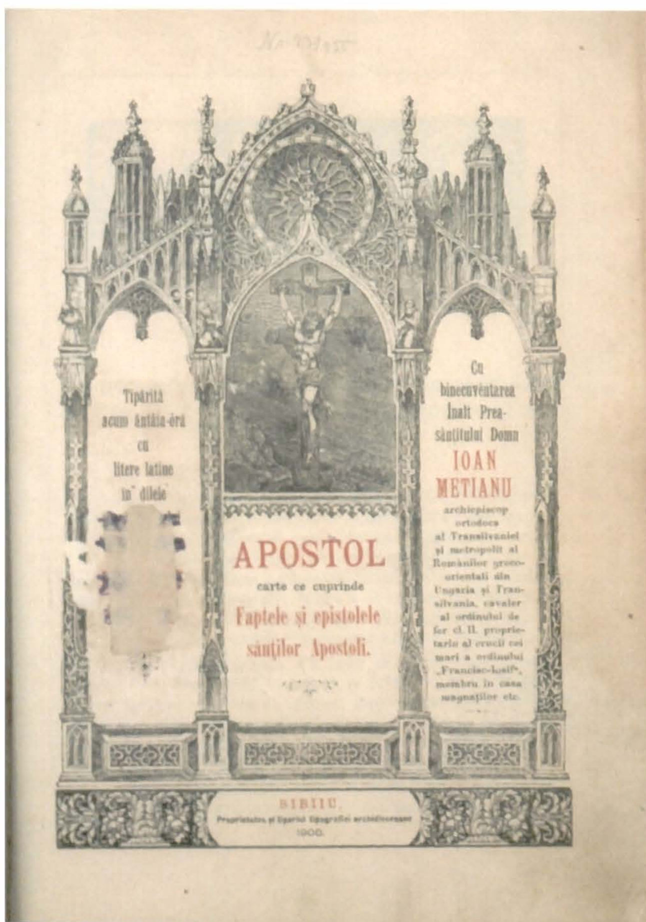
11. (om autem) . . (in eam) 12. *add in fine* dicentes Pax huic domui. 13. domus illa . . veniet . . revertetur ad vos 14. (vel de civitate) . . (*add in fine* in testimonium eorum) 18. FA ducimini

15 11, 24. 16 Lc. 10, 5. 17—22 Mc. 13, 9—13. Lc. 21, 12—17. 19 Lc. 12, 11 s.

33 [3]

Carte bisericească: Apostol, editată de Tipografia Archidiecesană, Sibiu, 1900. Pe pagina de titlu, numele regelui este şters şi acoperit cu hârtie, drept urmare a directivelor date de statul român de după instaurarea comunismului. Conţine adnotări din anul 1912, până în anul 1972. Are coperta originală.

Acest Apostol s'a dăruit cu ocaziunea sfințirei sfintei bisericii ținută la 8 Septembrie 1912 s. din partea lui Ilie Mihuț din comuna Mutnicul mic întru sănătatea și iertarea păcatelor lui.—

[illegible]

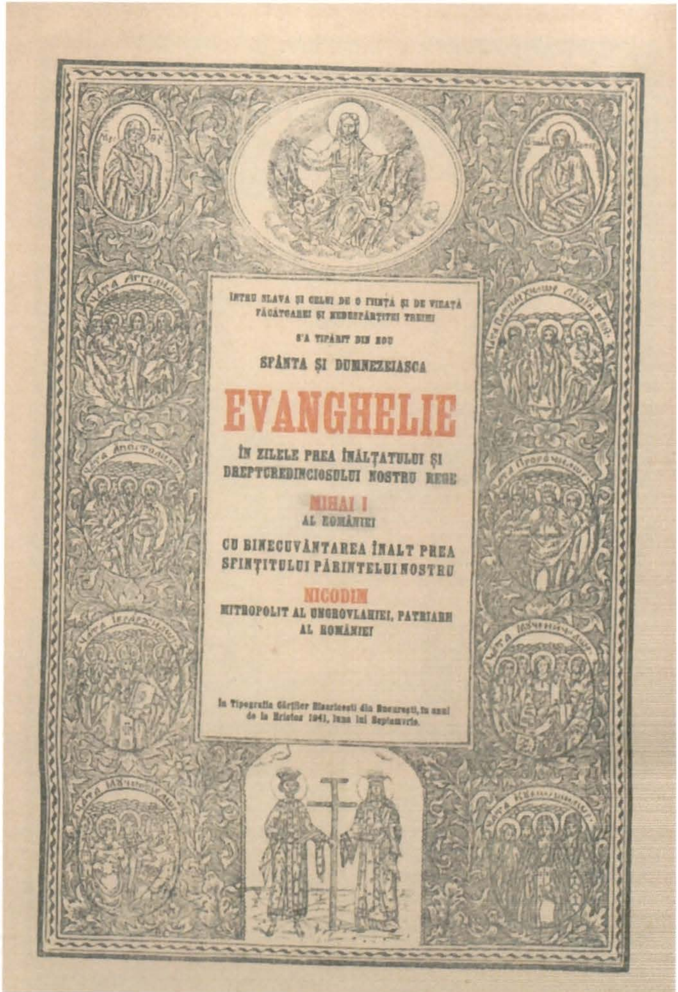
Pentru amintire de când am fost eu învățător în această comună
Antonin G. Oancea
Învățător
Mutnicul mic
13 Decembrie
1924

Bujor Frantescu
Pentru amintire de [illegible]
[illegible]

Evanghelia din 1941. Este o carte bisericească de mare însemnătate, care conţine texte din Noul Testament. Este de dimensiuni mai mari şi conţine gravuri cu texte în alfabet chirilic. Este editată de institutul Biblic şi de Misiune Ortodoxă din Bucureşti sub domnia Regelui Mihai I.

ÎNTRU SLAVA ŞI CELEI DE O FIINŢĂ ŞI DE VIAŢĂ FĂCĂTOAREI ŞI NEDESPĂRŢITEI TREIMI

S'A TIPĂRIT DIN NOU

SFÂNTA ŞI DUMNEZEIASCA

EVANGHELIE

ÎN ZILELE PREA ÎNĂLŢATULUI ŞI DREPTCREDINCIOSULUI NOSTRU REGE

MIHAI I

AL ROMÂNIEI

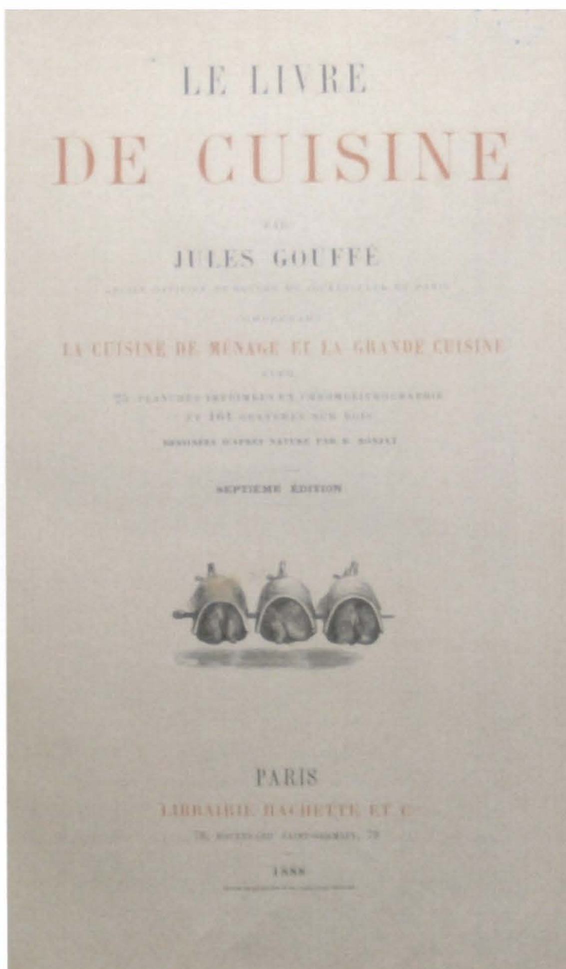
CU BINECUVÂNTAREA ÎNALT PREA SFINŢITULUI PĂRINTELUI NOSTRU

NICODIM

MITROPOLIT AL UNGROVLAHIEI, PATRIARH AL ROMÂNIEI

In Tipografia Cărţilor Bisericeşti din Bucureşti, în anul de la Hristos 1941, luna lui Septemvrie.

LE LIVRE
DE CUISINE

PAR

JULES GOUFFÉ

LA CUISINE DE MÉNAGE ET LA GRANDE CUISINE

SEPTIÈME ÉDITION

PARIS
LIBRAIRIE HACHETTE ET Cie

1888

Carte de bucate: Le livre de cuisine, publicată la Paris la editura Librairie Hachette. Este o carte cu reţete elevate pentru mesele domnilor. A fost scrisă de Jules de Gouffé şi a fost publicată în anul 1888. Această carte a fost utilizată şi în România la casele boierilor. A făcut parte din obiectele personale ale doamnei Lelia Urdărianu, descendentă a vechilor boieri Urdărieni din Oltenia. Are înscris tipărit cu negru şi roşu, precum şi câteva imagini color. Coperta şi legătura sunt impresionante prin grija depusă la confecţionarea lor. Marginile foilor sunt pictate cu auriu.

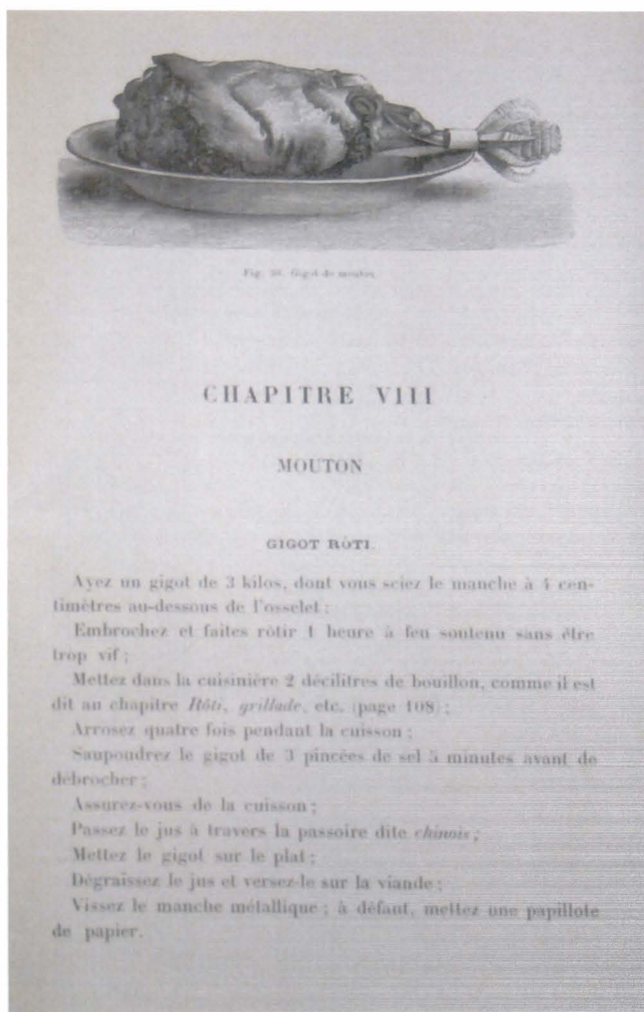

Fig. 38. Gigot de mouton

CHAPITRE VIII

MOUTON

GIGOT RÔTI

Ayez un gigot de 3 kilos, dont vous sciez le manche à 4 centimètres au-dessous de l'osselet ;

Embrochez et faites rôtir 1 heure à feu soutenu sans être trop vif ;

Mettez dans la cuisinière 2 décilitres de bouillon, comme il est dit au chapitre *Rôti, grillade*, etc. (page 108) ;

Arrosez quatre fois pendant la cuisson ;

Saupoudrez le gigot de 3 pincées de sel 5 minutes avant de débrocher ;

Assurez-vous de la cuisson ;

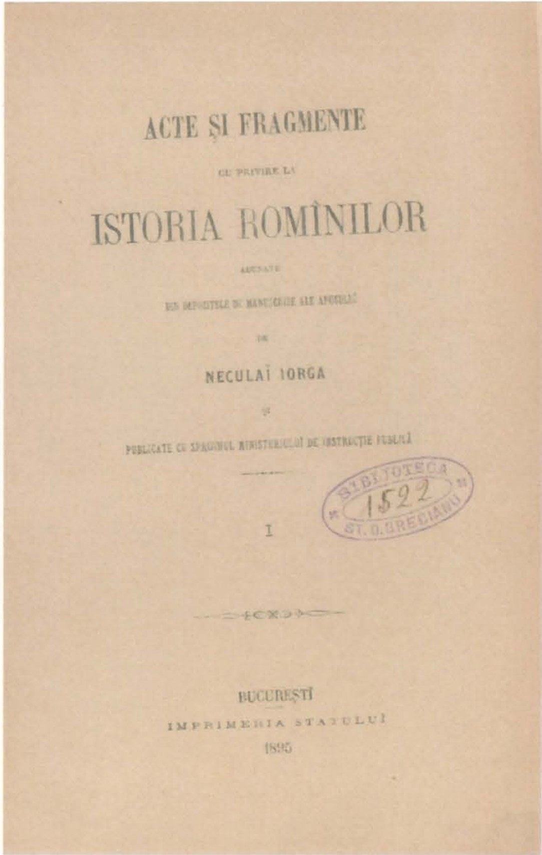
Passez le jus à travers la passoire dite *chinois* ;

Mettez le gigot sur le plat ;

Dégraissez le jus et versez-le sur la viande ;

Vissez le manche métallique ; à défaut, mettez une papillote de papier.

Carte: Acte şi fragmente cu privire la istoria românilor adunate din depozitele de manuscrise ale Apusului, autor Nicolae Iorga. A apărut în trei volume. Acesta este volumul I, tipărit în anul 1895. Conţine textele documentelor de corespondenţă ale voievozilor de pe teritoriile Moldovei şi Munteniei cu autorităţile din Europa Centrală şi de Vest.

ACTE ȘI FRAGMENTE

CU PRIVIRE LA

ISTORIA ROMÎNILOR

ADUNATE

DIN DEPOZITELE DE MANUSCRISE ALE APUSULUI

DE

NECULAÏ IORGA

ȘI

PUBLICATE CU SPRIJINUL MINISTERULUI DE INSTRUCȚIE PUBLICĂ

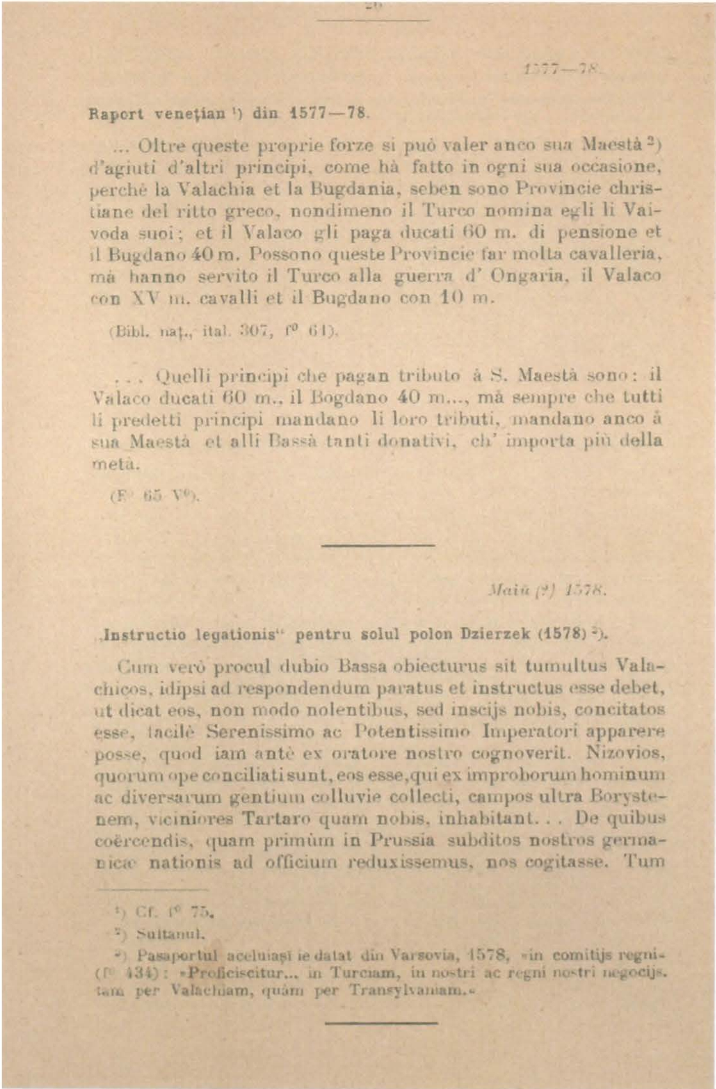

I

BUCUREȘTĬ

IMPRIMERIA STATULUĬ

1895

1577—78.

Raport venețian [1]) din 1577—78.

... Oltre queste proprie forze si può valer anco sua Maestà [2]) d'agiuti d'altri principi, come hà fatto in ogni sua occasione, perchè la Valachia et la Bugdania, seben sono Provincie christiane del ritto greco, nondimeno il Turco nomina egli li Vaivoda suoi; et il Valaco gli paga ducati 60 m. di pensione et il Bugdano 40 m. Possono queste Provincie far molta cavalleria, mà hanno servito il Turco alla guerra d' Ongaria, il Valaco con XV m. cavalli et il Bugdano con 10 m.

(Bibl. naț., ital. 307, f° 64).

. . . Quelli principi che pagan tributo à S. Maestà sono: il Valaco ducati 60 m., il Bogdano 40 m..., mà sempre che tutti li predetti principi mandano li loro tributi, mandano anco à sua Maestà et alli Bassà tanti donativi, ch' importa più della metà.

(F° 65 V°).

Maiŭ (?) 1578.

„Instructio legationis“ pentru solul polon Dzierzek (1578) [3]).

Cum verò procul dubio Bassa obiecturus sit tumultus Valachicos, idipsi ad respondendum paratus et instructus esse debet, ut dicat eos, non modo nolentibus, sed inscijs nobis, concitatos esse, facilè Serenissimo ac Potentissimo Imperatori apparere posse, quod iam antè ex oratore nostro cognoverit. Nizovios, quorum ope conciliati sunt, eos esse, qui ex improborum hominum ac diversarum gentium colluvie collecti, campos ultra Borystenem, viciniores Tartaro quam nobis, inhabitant. . . De quibus coërcendis, quam primùm in Prussia subditos nostros germanicæ nationis ad officium reduxissemus, nos cogitasse. Tum

[1]) Cf. f° 75.

[2]) Sultanul.

[3]) Pasaportul aceluiași ie datat din Varsovia, 1578, «in comitijs regni» (f° 434): «Proficiscitur... in Turciam, in nostri ac regni nostri negocijs, tam per Valachiam, quàm per Transylvaniam.»

Domn al Munteniiĭ saŭ al Moldoveĭ (sec. al XVII-lea), în costum de audiență la Sultan, copiat după cod. it. monac. 251ª (iconogr. 352), p. 205 de profesorul St. Șoldănescu.

AMAN

Theodor Aman, dela a cărui naştere ne desparte un veac, e un premergător al artelor, creator şi insufleţitor.

Scoboră dintr'o familie de boeri olteni; studii de pictură a făcut in Franţa, unde ii sunt amintite inceputurile, prin anul 1855. Vom recunoaşte la el influenţa lui Eugene Delacroix (orientale) şi Gourbet (portrete) cum pentru Grigorescu şcoala dela Barbizon a avut o bine făcătoare inrâurire câtva.

Intors in ţară, ii putem urmări mediul intelectual, pentru inţelegerea conştienţei cu care Aman a participat la renaşterea civilizatoare, prin toată activitatea artistică şi socială. Insemnăm portretele lui Eliade, Văcărescu, Boliac, şi numeroase tablouri inspirate de Dimitrie Bolintineanu, ale cărui versuri ii sunt şi inchinate — mărturisind legăminte sufleteşti.

Chiar simţul pastoral din care Alecsandri incepe să culeagă poezia populară — işi află oglindiri in opera lui Aman. Alături de pictorul Satmari tatăl, Aman incepuse să treacă dela chipuri boereşti şi bătălii eroice (felul Horace Vernet) spre subiectele rustice ce aveau să facă gloria lui Grigorescu. Care cu boi, ursari, ţigănci, ţărănci, ciobani la mămăligă, sau dejugând boii, sunt subiecte descoperite de artistul nostru.

Aman işi are meritul neuitat de intemeietor al şcoalei Artelor frumoase (1859) şi de a fi avut sădit in sânge ca şi fratele său, simţ ctitoresc, de pe urma căruia au inceput muzeele. De la el e pornită intemeierea pinacotecii, şi primul salon (1862-63).

*

In pictură, faima lui e azi micşorată, din risipirea operilor sale de seamă, şi din rămânerea in amintirea multora, a creaţiuni mai puţin izbutite, neisprăvite, sau alterat conservate. Multe sunt insă schiţele fragede, ce odată vor fi sincerele documente de artă ale epocii.

Cuvântul nostru scurt (criticile de artă nu se prea citesc) trebuie să pomenească totuşi sculptura in lemn, şi arhitectura, şi fresca, la care Aman s'a indeletnicit in treacăt, dovedind calităţii armonioase; iar pagini din scrisorile lui aduc o sensibilitate literară. El lupta spre propri desăvârşiri, (in pictură nu se găsea in ţară pentru cel intors din cetatea lumină, prilej de intrecere), şi astfel trebuie să inţelegem nevoia interioară ce indemna pe artist, să fie amator al tutulor incercărilor de frumuseţe.

Conştiinţa lui Aman a izbutit să deschidă drumuri pentru politica de cultură — cum o propăvăduieşte când director al şcoalei de Bele-arte proclama că „arta măsoară inălţimea civilizaţiei unui popor" — şi tot el simţea adânca apropiere dintre „frumos" şi „moral".

Să nu uităm că intâiele decoraţii româneşti, coroana de oţel, şi capetele de steag, au luat fiinţă după desenurile concepute de Aman.

Aparţine intâiul nostru Rege, meritul de a fi ajutat trecerii la stat a locuinţei pictorului — preschimbând amintirile in invăţăminte.

Vom cita la rândul nostru dintr'o scrisoare reprodusă in intâiul catalog al muzeului, o frază a pictorului Aman ce zugrăveşte insuşi crezul acestul artist: — Pictura — *„pune istoria in acţiune. conservă patriei portretele oamenilor mari care s'au devo-*

Album cu gravuri originale ale marelui pictor Theodor Aman. A fost tipărit la 100 de ani de la naşterea pictorului, în anul 1931, în doar 100 de exemplare. Conţine 40 de planşe cu lucrări imprimate de pe gravurile în lemn sau metal făcute de pictor şi care au semnătura sa. Se pot observa portretul Regelui Carol I, un autoportret şi alte aspecte, portrete şi peisaje din România de acum mai bine de 150 de ani.

TRANSILVANIA

STAMPE DIN COLECȚIUNEA

G. OLSZEWSKI

MUZEUL ARHIVELOR STATULUI

Album cu imagini din patrimoniul Muzeului Arhivelor Statului, Colecţia Olszewski. Conţine reproduceri sepia ale unor frumoase stampe şi hărţi din ţinutul Transilvaniei. Cartea reprezintă o adevărată sursă de informaţii privind portul, peisajele şi localităţile din zona Translivaniei începând cu anii 1540.

ORADIA MARE (Groswardein) grav. sec. XVIII

TEMIŞOARA (Temeswar) grav. sec. XVII

MIHAI VITEAZUL grav. sec. XVII

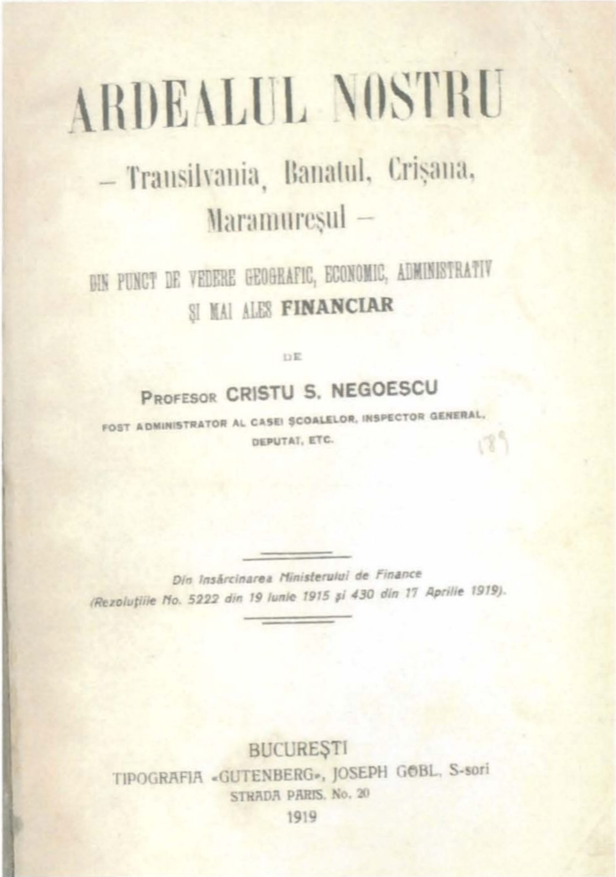

HORIA grav. sec. XIX

CLOŞCA grav. sec. XIX

Carte: Ardealul nostru. Transilvania, Banatul, Crişana, Maramureşul, scrisă de profesorul Cristu S. Negoescu. A fost publicată la tipografia Gutenberg, Bucureşti, în anul următor înfăpturii unirii Transilvaniei cu celelalte teritorii româneşti, 1919. Conţine statistici şi etnia populaţiei din teritoriile amintite în titlul lucrării.

ARDEALUL NOSTRU

— Transilvania, Banatul, Crişana, Maramureşul —

DIN PUNCT DE VEDERE GEOGRAFIC, ECONOMIC, ADMINISTRATIV ŞI MAI ALES FINANCIAR

DE

PROFESOR CRISTU S. NEGOESCU

FOST ADMINISTRATOR AL CASEI ŞCOALELOR, INSPECTOR GENERAL, DEPUTAT, ETC.

Din însărcinarea Ministerului de Finance
(Rezoluţiile No. 5222 din 19 Iunie 1915 şi 430 din 17 Aprilie 1919).

BUCUREŞTI
TIPOGRAFIA «GUTENBERG», JOSEPH GÖBL, S-sori
STRADA PARIS. No. 20
1919

— 48 —

Populaţia după ocupaţiuni şi profesiuni

Repartizând pe locuitorii Banatului după ocupaţiuni, găsim că se hrănesc din:

Agricultură	1.095.654	sau	71,9 %
Mine	16.853	»	0,9 »
Industrie	181.025	»	11,0 »
Comerţ şi Credit	34.680	»	2,1 »
Comunicaţie	28.023	»	1,5 »
Serv. publice şi prof. libere	39.022	»	2,1 »
Armată	10.182	»	1,3 »
Muncitori cu ziua	56.928	»	3,6 »
Capitalişti şi pensionari	28.280	»	2,2 »
Alte ocupaţiuni	13.674	»	0,8 »
Servitori	24.278	»	2,6 »
Total	1.528.606	sau	100,0 %

Populaţia comunelor urbane pe comitate

ORAŞE	COMITATE	Populaţie
Chichinda-Mare	Torontal	26.795
Becicherecul-Mare	»	26.006
Panciova	»	20.808
Timişoara	Timiş	72.555
Verşeţ	»	27.370
Biserica-Albă	»	11.524
Caransebeş	Caraş-Severin	7.999
Lugoş	»	19.818

— 49 —

3) Crişana

Populaţia după limba maternă

COMITATE	Suprafaţa în km.	Români	Unguri	Germani	Slovaci	Sârbi	Alţii	Total
Arad	6,048	239,755	124,215	38,695	5,451	2.138	4.134	414,388
Cenad	1.714	14,046	108,621	1,013	17.133	3.967	468	145,248
Bichiş	3,670	6.125	219,261	6 048	66,770	76	430	298,710
Bihor	10,657	265,098	365,642	3,599	8 457	122	3,284	646,301
Haiduc	3,343	376	251,918	1,044	118	76	331	253,863
Sabolci	4.637	242	316,765	868	1,117	7	849	319,818
Sălagiu	3 815	136,087	87,312	816	3,727	6	2,192	230,140
Total	**33 884**	**661 699**	**1 473 734**	**52.083**	**102 773**	**6.392**	**11.788**	**2 308 469**

Populaţia după naţionalităţi

Populaţia Crişanei este repartizată după naţionalităţi, în modul următor:

Români	654.281	sau	49,7 %
Unguri	581.162	»	44,1 »
Germani	48,416	»	3.3 »
Slovaci	25.537	»	1.9 »
Sârbi	2.517	»	0.2 »
Alţii	10.068	»	0.8 »
Total	1.316.981	sau	100,0 %

Totalul locuitorilor Crişanei este redus la comitatele locuite de Români: Arad, Bihor, Sălagiu şi 4 comune din Cenad şi Bichiş.

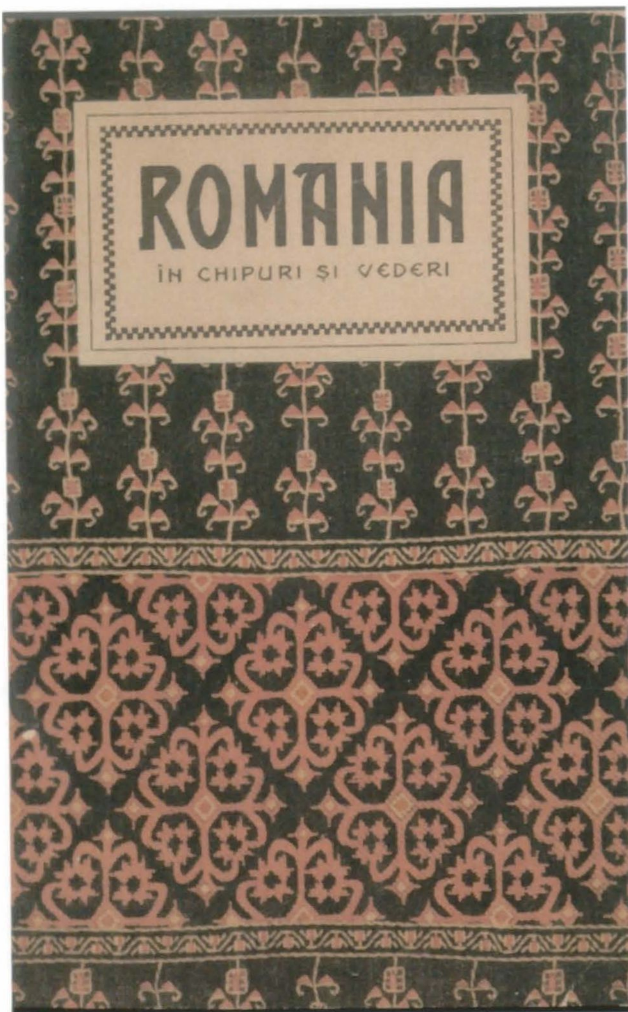
In comitatul Arad Românii se găsesc în număr de 265.098, faţă de 365.642 de Unguri; în comitatul Bihor, în număr de 239.755 faţă de 124.215 Unguri, şi in Sălagiu în număr de 136.087 faţă de 87.342 Unguri.

In afară de Români şi Unguri, se mai găsesc în Crişana 43.416 Svabi şi 25.537 Slovaci.

După Români, populaţia cea mai numeroasă a Crişanei, este cea ungurească. Chiar şi în comitatele Aradului şi al Sălagiului, Ungurii reprezintă o minoritate destul de însemnată faţă de Români.

Numărul însemnat al Ungurilor în aceste comitate cu populaţie românească, se explică prin maghiarizarea multor comune româneşti, pe ai căror locuitori, rămaşi totuşi Români, dar vorbind ungureşte, statistica i-a trecut în rândul Ungurilor.

4

Album tipărit în 1926, cu imagini din România, un stat nou format în 1918. Este tipărit în trei limbi: română, franceză şi engleză. Conţine fotografii alb-negru tipărite sau lipite pe paginile cărţii. Se pot observa aspecte din viaţa de zi cu zi a locuitorilor din România interbelică completate cu reproduceri ale unor mai vechi picturi cu aspecte din satele româneşti.

SCENE, TIPURI ŞI COSTUME
SCÈNES, TYPES ET COSTUMES
SCENES, TYPES AND COSTUMES

HORA – JOC ROMÂNESC
LA HORA – DANSE ROUMAINE *HORA – A ROUMANIAN ROUND DANCE*

CU VITELE IN MUNŢII VRANCEI
AVEC LES VACHES DANS LA MONTAGNE DE VRANCEA *WITH CATTLE IN THE VRANCEA MOUNTAINS*

52

PREFAŢĂ

ROMÀNIA IN CHIPURI ŞI VEDERI este o încercare de a redà sintetic, imaginea cea mai fidelă a ţării noastre cu tot ce are ea mai caracteristic. Cum primul material pentru această lucrare a fost adunat în timpul răsboiului la Paris, trebuie să mulţumim în primul rând D-lui Courboin, Conservator al Departamentului Estampelor dela Biblioteca Naţională din Paris; D-lui Pierre-Marcel Lévy, Director al serviciului Fotografic şi Cinematografic al Armatei Franceze; şi D-lui Joubin, Director al Bibliotecii Doucet.

Aducem deasemenea mărturia recunoştinţei noastre D-lor Ernest Dubois, Jean Lecomte du Nouy, Eugène Pittard, René Grivart de Kerstrat, Camille Trubert, Raemeckers şi Pierre Betrand.

Casele de Editură Hachette, Bossard şi «Nouvelle Librairie Nationale»; revistele «l'Art et les Artistes», «La Revue Hebdomadaire», şi «L'Illustration»; casele «Siot-Decauville» şi «Verascope Richard» ne-au uşurat într'o mare măsură sarcina.

Datorim iarăşi mulţumiri D-nelor Anna Lahovary, Maria Ionescu, Z. de Linche şi B. Vaschide; D-relor Maria Bengescu, H. Donici, Vlaicu; D-lor Aristide Blank, General Rudeanu, V. Dimitriu, A. Bellio, Al. Lapedatu, Tafrali, E. Neculcea, A. D. Atanasiu, I. Oliva, Dragomireanu, Georgescu-Rachtivan, Pion Popescu şi Mavrodin.

Trebuie să aducem mulţumirile noastre deosebite Arhitectului P. Antonescu, care prin profunda cunoaştere şi iubire a artei româneşti a fost cel mai preţios colaborator la alcătuirea acestui volum, şi căruia îi revine întregul merit al acestei opere, secondat fiind de D-l G. Răut.

PRÉFACE

LA ROUMANIE EN IMAGES est un essai de donner synthétiquement de notre pays l'image la plus fidèle. La matière composant ce volume a été réunie à Paris, durant la guerre avec le concours bienveillant de Messieurs: Courboin, conservateur à la Bibliothèque Nationale du département des Estampes; Pierre-Marcel Lévy, directeur du service photographique et cinématographique de l'armée française; Joubin, directeur de la Bibliothèque Doucet; — auxquels nous exprimons içi nos sentiments de parfaite gratitude.

Nous devons encore un témoignage de notre reconnaissance à Messieurs: Ernest Dubois, Jean Lecomte de Nouy, Eugène Pittard, René Grivart de Kerstrat, Camille Trubert, Raemeckers et Pierre Bertrand. Il est juste d'ajouter à ce palmarès les maisons d'édition Hachette, Bossard et „Nouvelle librairie Nationale"; des revues „l'Art et les Artiste", „la Revue Hebdomadaire" et l'Illustration", et les maisons „Siot-Decauville" et „Vérascope Richard" qui contribuèrent dans une grande mesure à nous faciliter la tâche.

Nos remerciments s'adressent aussi à: M-mes Anne Lahovary, Marie Ionesco, Z. de Linche et B. Vaschide; M-elles Marie Bengesco, H. Donici et Vlaico; M-sieurs Aristide Blank, Généra Rudeano, V. Dimitriu, A. Bellio, Al. Lapedato, Tafrali, E. Neculcea, A. D. Athanasiu, I. Oliva, Dragomireano, Georgesco-Rahtivan, Popesco-Pion et Mavrodin, — et, d'une façon toute particulière à l'architecte P. Antonesco qui fut, par la profonde connaissance et son amour de l'art roumain, notre collaborateur le plus précieux, la cheville ouvrière — avec le concours, de M. S. Raut — de cette ouvre dont il a tout le mérite.

PREFACE

SHOWING ROUMANIA is an attempt to give in a synthetic way a most faithful image of our country with everything that shows her chief characteristics. As the first part of the material for this work was collected in Paris during the war, our special thanks are due to Monsieur Courboin, the Keeper of the Engravings Department of the Bibliothèque Nationale of Paris, Monsieur Pierre-Marcel Lévy, Director of the Photographic and Cinematographic service of the French Army and Monsieur Joubin, Director of the Doucet Library.

We also bring the testimony of our gratitude to Messieurs Ernest Dubois, Jéan Lecomte de Nouy, Eugène Pittard, René Grivart de Kerstrat, Camille Trubert, Raemeckers and Pierre Betrand.

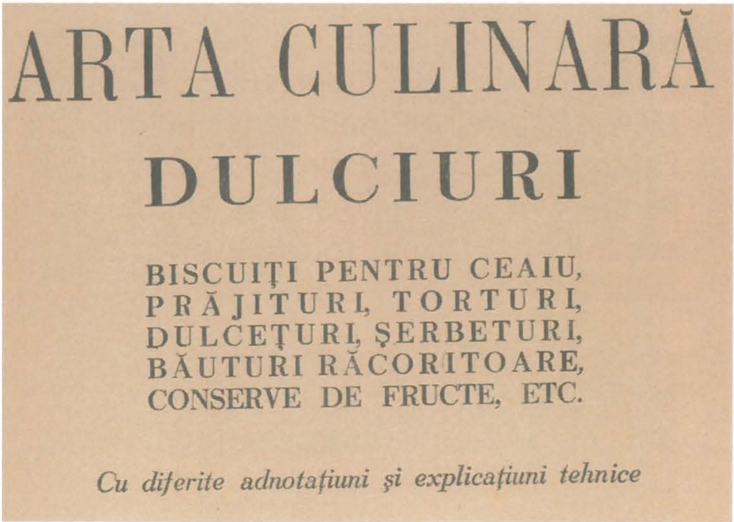
The publishing houses Hachette, Bossard and «Nouvelle Librairie Nationale», the reviews «L'Art et les Artistes», «La Revue Hebdomadaire», and «L'Illustration»; the firms «Siot-Decauville» and «Verascope Richard» have made our task easier to a great extent.

Our thanks are also due to Mrs. Ana Lahovary, Maria Ionescu, Z. de Linche and B. Vaschide; To Miss Maria Bengescu, H. Donici Vlaicu; To Messcrs. Aristide Blank, General Rudeanu, V. Dimitriu, A. Bellio, Al. Lapedatu, Tafrali, E. Neculcea, A. D. Atanasiu, I. Oliva, Dragomireanu, Georgescu-Rachtivan, Pion Popescu and Mavrodin.

We must bring our special thanks to Mr. P. Antonescu, Architect, who, through his profound knowledge and love of Roumanian art has been the most precious collaborator in putting together this volume and to whom belongs the whole merit. He was helped in his task by Mr. S. Răutu.

Carte de bucate: Arta culinară în dulciuri, scrisă de Maria General Dobrescu. A fost publicată la Bucureşti în anul 1956 şi generaţii întregi de doamne şi domnişoare au gătit şi învăţat din reţetele culese de autoare.

ARTA CULINARĂ

DULCIURI

BISCUIŢI PENTRU CEAIU,
PRĂJITURI, TORTURI,
DULCEŢURI, ŞERBETURI,
BĂUTURI RĂCORITOARE,
CONSERVE DE FRUCTE, ETC.

Cu diferite adnotaţiuni şi explicaţiuni tehnice

12 MARIA GENERAL DOBRESCU

masă se aranjează crema pe farfurie care poate fi însoţită de diverse fursecuri sau de bucăţi de cozonac rece.

Când e gata, se deşartă pe farfurie şi se ornează cu frişcă bătută.

Cremă pralinată

Aceleaşi proporţii ca la cremă. Când e rece se adaugă praline-ul sfărâmat.

Praline: 75—100 gr. migdale sau alune, tot atâta zahăr, se curăţă migdalele, se usucă, apoi se pun la prăjit şi se aşează într'o farfurie sau pe o marmoră unsă şi una şi alta, cu untdelemn; se varsă pe o placă. Deasupra lor se varsă zahărul care a fost colorat în caramelă şi se lasă să se întărească. Apoi se rupe în bucăţi şi se pune în piuliţă şi se pisează adăugându-se cremei.

Lapte de pasăre

Proporţii: Un litru lapte, 250 gr. zahăr, 5—6 ouă, un baton de vanilie.

Se fierbe laptele pe foc împreună cu zahărul şi vanilia şi când a început să clocotească se ia câte o lingură din albuş făcut spumă tare. Se lasă să dea în 2—3 clocote, se întoarce pe o parte şi pe alta, apoi se scoate cu o spumătoare pe o farfurie sau pe sită şi se lasă să se scurgă. In laptele rămas dela fierberea albuşului se mai pune puţin zahăr, se freacă cu telul gălbenuşele de ouă adăugând laptele fierbinte, picătură cu picătură peste gălbenuşele bătute. Se pune pe foc şi se bate cu telul până se îngroaşe. Se dă jos de pe foc, şi se toarnă peste găluştile de albuş şi când s'a răcit puţin se serveşte.

Tot în crema aceasta se poate adăuga esenţă de cafea sau ciocolată.

Crema doamnelor albe
(Cremă care se serveşte lichidă)

Proporţii: 200 gr. migdale curăţate şi prăjite, 250 gr. zahăr pentru caramel, un dl. apă, 500 gr. zahăr, 5 albuşe spumă, ½ dl. frişcă bătută.

Se unge placa, se face un caramel cu zahăr, se pun migdalele

DULCIURI: CREME 13

pe placă, se varsă caramelul pe migdale şi se lasă să se răcească. Când e răcită se pisează în piuă ca şi zahărul fin (pudră).

Către sfârşit se fierbe apa cu zahărul, se bat de altă parte albuşele în zăpadă, se varsă siropul fierbinte deasupra lor, se amestecă totul, aşa ca albuşele să fie bine fierte, când s'au răcit se varsă pe deasupra frişca bătută şi nugaua. Se dresează în compotieră.

Cremă patisieră

Proporţii: 12 gălbenuşe, 500 gr. zahăr, 125 gr. făină, un ltr. lapte şi o priză de sare.

Se amestecă gălbenuşele, zahărul, făina şi vanilia se amestecă apoi cu laptele. Se fierbe amestecând necontenit până dă în clocot. Se trece crema prin sită de păr, se pune în castron şi se unge pe deasupra cu un tampon de unt ca să nu facă crustă pe deasupra.

Crema patisieră poate fi făcută cu orice parfum.

Cremă St. Honoré

Proporţii: 8 gălbenuşe, 4 dl. lapte fiert, parfumul necesar, 250 gr. zahăr, 8 albuşe.

Se amestecă gălbenuşele cu lapte fiert, se pune pe masină să se îngroaşe. Se adaugă, de altă parte, zahărul fiert şi bine legat peste albuşele bătute, se amestecă apoi compoziţiei de gălbenuşe.

Cremă Willi

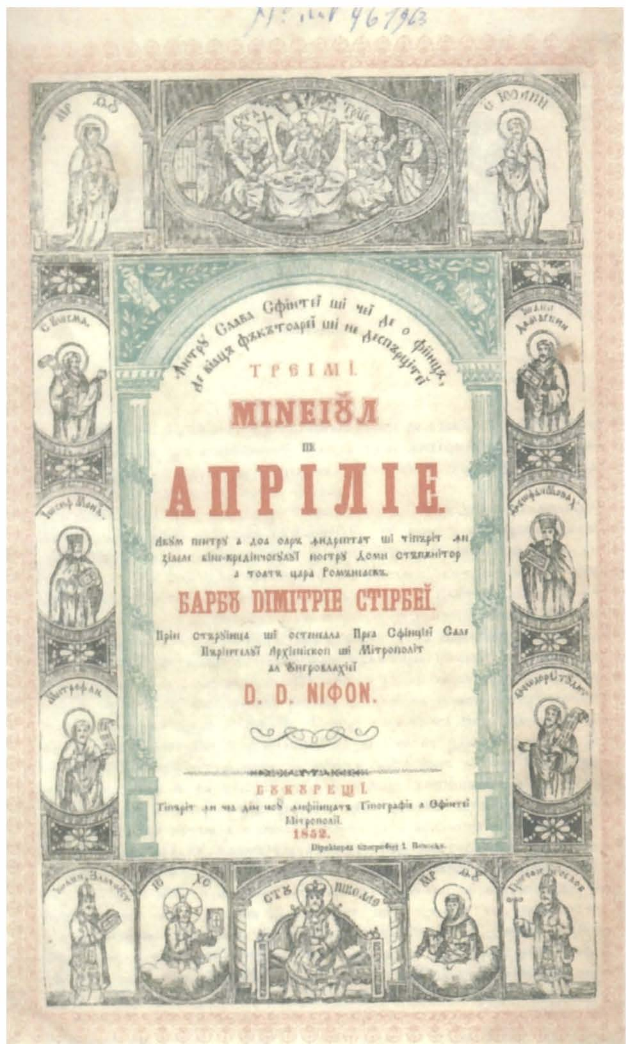
Proporţii: *Crema:* 250 gr. zahăr, 8 ouă întregi, un litru lapte fierbinte, vanilie, 8—10 pere, o jumătate litru vin, 100 gr. zahăr, zeamă de lămâie.

Cremă patisieră: 5 dl. lapte, 100 gr. zahăr, 2 gălbenuşe, 50 gr. făină, vanilie, 250 gr. frişcă.

Se pregăteşte o cremă renversé cu zahărul, ouăle întregi, laptele fierbinte, vanilia. Se varsă această cremă într'o formă cu bordură uşor caramelizată, se fierbe în bain-marie, când s'a prins se scoate din formă la rece, pe o farfurie rotundă.

Se ia pere mici fondante, se scobesc, se fierbe în vin îndulcit şi acrit cu lămâie. Se lasă să se scurgă şi să se răcească, cu ajutorul unei linguri se garniseşte interiorul cu cremă de patiserie, adică

Carte bisericească: Mineiul pe luna aprilie. Este tipărită în noua tipografie a Sfintei Mitropolii din Bucureşi în anul 1852. Este în limba română cu alfabet de tranziţie (alfabet cu litere amestecate, chirlice şi latine). Conţine frumoase gravuri cu scene religioase tipărite cu tuş negru, verde şi albastru. Pe filele sale are adnotări/însemnări care arată locul unde aceasta a poposit şi pe unii dintre posesori. Adnotarea de mai jos, în chirilică, este a unui cântăreţ din satul Perieţi care nota că din anul 1855 şi până în 1857 a fost la biserica satului. Face parte din cărţile folosite în satul de deportaţi Fundata, Ialomiţa.

Ѧнтрꙋ Слава Сфінтеі ші чеі де о фііnцѫ, де віацѫ фѫкѫтоаріі ші не деспѫрціті

ТРЄІМІ.

MINEIꙊЛ

ПЕ

АПРІЛІЄ.

Ѧкѫм пентрꙋ а доа оарѫ ѧндрептат ші тіпѫріт ѧн зілеле бінє-крєдінчосꙋлꙋї ностpꙋ Домн стѫпѫнітор а тоатѫ цара Ромѫнеаскѫ.

БАРБꙊ DIMITPIЄ СТІРБЕЇ.

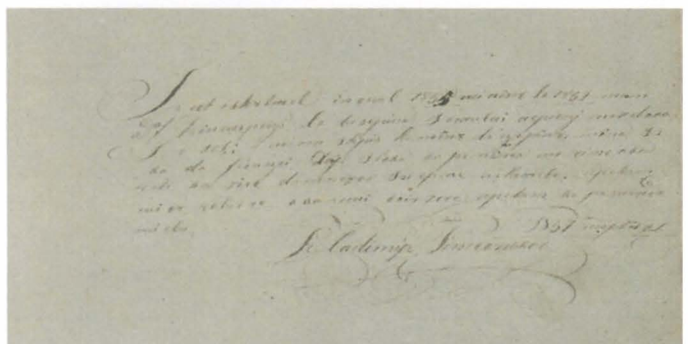
Пріn стѫрꙋінца ші остеnеала Преа Сфінціеі Сале Пѫрінтелꙋї Архієпіскоп ші Мітрополіт ал Ꙋнгровлахіеі

D. D. NIФON.

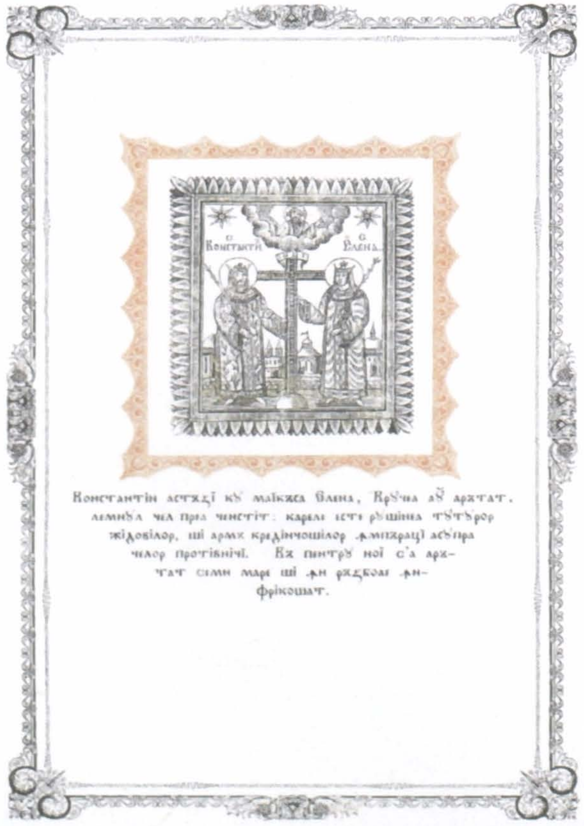
БꙊКꙊРЕЩІ.

Тіпѫріт ѧн чеа діn ноꙋ ѧнфіінцатѫ Тіпографіє а Сфінтеі Мітрополії.

1852.

ЛꙊНА ЛꙊЇ АПРІЛІЄ

Константін астѫзі кꙋ маіка Єлена, Крꙋчеа аꙋ арѫтат, лемнꙋл чел преа чинстіт: кареле есте рꙋшінеа тꙋтꙋрор жідовілор, ші арма крєдінчошілор ѧмпѫрацї асꙋпра челор протівнічі. Кѫ пентрꙋ ноі с'а арѫтат семн маре ші ѧн рѫзбоаі ѧнфрікошат.

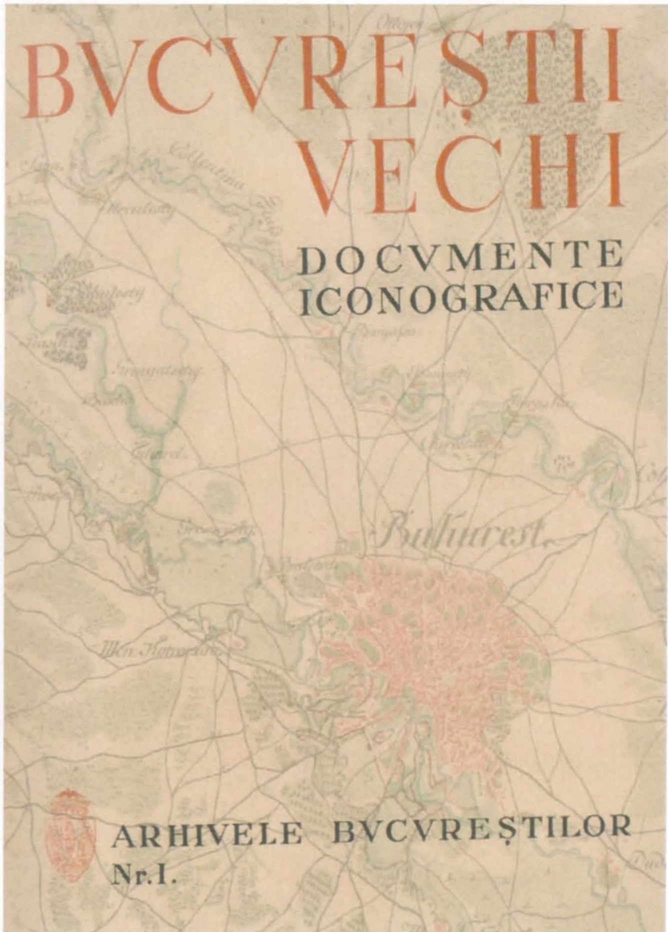
Carte: Bucureştii vechi, Documente iconografice, autor C. A. Corbu, publicată în Bucureşti, anul 1936. Conţine informaţii şi reproduceri ale vechilor gravuri cu şi despre oraşul lui Bucur.

BUCUREŞTEANCĂ ÎN COSTUM DE MODĂ VECHE, PE LA 1860.
Gravură în lemn, 10,5×15,5 cm. după desenul după natură de D. Lancelot; publicată în „Le Tour du Monde", la 1866.
Dame noble de Bucarest (ancien costume), vers 1860. Gravure sur bois d'aprées D. Lancelot.
(Colecţia D-lui Dr. Mircea Petrescu)

FATĂ DIN MAHALAUA STELEA, PE LA 1842.
Gravură în lemn, 8×14 cm. după desenul după natură de Ch. Doussault; publicată în „L'Illustration" la 1853.
Jeune fille du faubourg de Stelea, vers 1842. Gravure sur bois d'après Ch. Doussault.
(Colecţia D-lui A. C. Corbu

DOCUMENTE

PRIVITOARE LA

COMERŢUL ROMÂNESC

1473—1868

Cu o scrisoare a D-lui
Profesor N. IORGA

Publicate de

DUM. Z. FURNICĂ

Industriaş
Membru în Comitetul de Scont al Băncii Naţionale a României,
Fost Membru al Camerei de Comerţ şi Industrie din Bucureşti şi al
Comisiei Arbitrale şi Conciliaţiune pe lângă Bursă, etc., etc.

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA „ROMÂNIA NOUĂ", THEODOR I. VOINEA
No. 79, STRADA URANUS, No. 79
— 1931 —

Carte: Documente privitoare la comerţul românesc 1433 - 1868, scrisă de D. Z. Furnică şi publicată la Bucureşti de editura Tipografia "România Nouă" în anul 1931. Conţine informaţii şi traduceri ale documentelor din diverse arhive care au ca temă comerţul pe teritoriul României de la 1931. Cartea este dedicată fraţilor Bragadiru, renumiţi comercianţi din Bucureşti.

Fraţilor

DIMITRIE şi ATHANASIE D. BRAGADIRU

distinşi reprezentanţi ai comerţului şi industriei româneşti, dedică această publicaţiune de documente

Autorul.

— 38 —

De alta n'am a lungi cu scrisoarea către dumneata, iată că-ţi trimit toată socoteala bumbacului, pentru acei dintâi, care s'au dus saci la Peşta 106.

Cheltuială am dat pentru aceia capară	l.	72 —
Pentru schelă le-am dat	"	9 —
La Mehadia pentru pod	"	4: 3
Armiţie am dat	"	151:13
Pentru acri 2 care i-am trimis la Sibii, armiţie	"	3 —
Am dat la cărăoţşi eu şi chir Dima pentru treaba lui	"	2:7
Pentru sfoară viza la Mehadia	"	— 12
Pentru pasoşuri am dat la Maioru	"	48
Pentru bani când i-am dus la jupânic, cheltuială	"	2:15
M'am dus de am încărcat de 2 s'au făcut cheltuială	"	5:6
Pentru ce am făcut chiverniseala banilor	"	1:34
Am dat la cărăoţşi la toţi saci şi la ficeori de lăzăret	"	1:1
Am dat pentru aceşti 52 de saci armiţie	"	75:31
Pentru pod la Mehadia	"	1:48
Le am dat căpară la aceştia care au încăr[cat] acestea 52 de saci	"	32 —
Pentru schelă le-am dat	"	5 —
		366:38
Pentru cărţi dela Aprilie 7 până acum	"	4:4
Pentru osteneala ce am făcut de am încărcat tot	"	8:32
		379:14
Mai rămâne la mine din ce me-ai trimis bani gata		102:48
		482: 2

Am primit 10 x	l.	139:50	zece n'au eşit.
Dela chir Dima am primit	"	263::	
Dela chir Petre Ion am primit	"	40	
Ce am primit eu târgueli	"	39:12	
	l.	482:2	

Şi primind scrisoarea mea să trimiţi carte la chir Toma Hristodulu ca să aibă de ştire să-l primească bum-

— 39 —

bacul şi să plătească la cărăoţşi că! li să face, de leanc am tocmit l. 1:33. Aceasta.

Rămân al dumitale de binevoitor
(s) Dimancea Ioan. Mehadia.

[Adresa:] Mehadia
Herrn Haggi Constantin Popp
a Hermannstadt.

(Doc. în Muz. Camerei de Comerţ, Bucureşti).

29.

1778 Iulie 24.

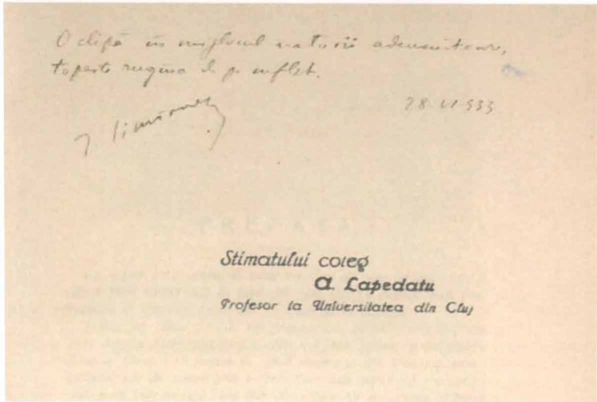
1778 Iulie 24. — Craiova. — De grabă.

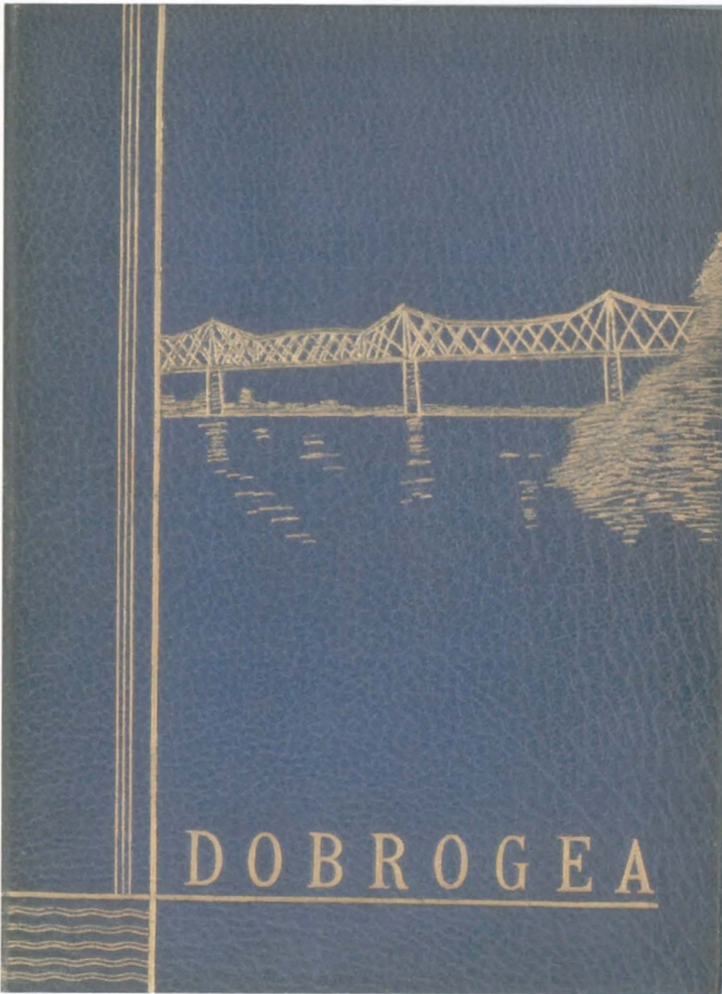
Cinstite dumneta jupâne hagi Costandine cu plecăciune mă închin dumitale.

Iulie 15, scrisoarea dumitale ce-mi scri[i] am primit şi cele ce m'ai mi scris toate le am înţeles şi văzcă 'mi scri[i] dumneta că sânt dela (?) poliţa încoace de lei 218 bani 60, înca lei 7000. Bine eu voi trage poliţa şi le voi primi şi numai decât de voi găsi poliţa, eu fac la Beci şi poliţă trimet dumitale la Sibii precum m'ai scris. Dumneta să fi odicnit şi baş nu voi da. Pentru pei am prins zahanao a lui Brăiloiu şi le voi luia nai[n]te şi la tabaci. Bani am dat să facă scu[m]piia la Prejbeni la Concia, la Nichita, la Patru. 7 meşteri am prins şi de-o fi pieile eftine voi face 6000 de pei. Pentru scu[m]piia eu mă voi sili şi voi face; numai să dea Dumnezău vreme bună, să nu fi ploi multe. Pentru p[â]nză văz că mi scri[i] că peste 12 zile vei să trimiţi 10 ştucuri pânză. Bine să dea Dumnezău să fac poliţa; eu o trimet dumitale numai decât. Pentru bu[m]bac eu voi merge la vameşu şi voi grăi şi voi scrie la chir Iordachie, la Serez, şi voi trimete şi scrisoarea dumitale.

Pentru carita cocoanei Dumitranei au venit în pace şi foarte s'au bucurat şi mom[ul]eşte dumitale că ai făcut

Carte: O ţară din poveşti - Dobrogea, vol. I, scrisă de Ion Simionescu şi publicată la Bucureşti de editura Cartea Românească la începutul secolului XX. Conţine informaţii şi fotografii despre zona geografică a Dobrogei, pământul care a fost alipit României din anul 1878. Cartea are dedicaţia autorului cu semnătură olografă.

INTRODUCERE

Cel care cunoaşte trecutul istoric al Dobrogei şi a călcat mai îndelung pământul ei, nu va socoti drept exagerare părerea că ea nu are samăn în Europa.

Pământul ei este, în miniatură, o adunătură de tot soiul de reliefuri; ici e bolta largă al unui munte de granit, dincolo tronul de porfir al Consulului. Lângă Măcin se ţin munţii şir de şir; către margine stau răzleţi ca piramidele egiptene.

Pretutindeni e varietate de forme, de culori, de îmbrăcăminte. Creasta de lângă Camena contrastează prin porfirul roşcat, desgolit, cu pădurile dese din spre Ceamurlia; ciritei zdrenţuiţi, numai spini, strânşi grămadă, susţinându-se reciproc, depe spinarea D. Beştepe, par cerşitorii vegetali faţă de teii mari, stufoşi, dintre Meidanchioi şi Nicoliţel.

De te scobori mai spre sud, dealurile cu spinarea ca netezită cu mâna, sunt ici numai ogoare şi păşuni, aiurea cu ţăsut de păduri dese.

Dacă îţi îndrepţi paşii către Sarinasuf, şesul întins e una cu luciul mării, iar către Cavarna e neted ca faţa de masă.

Varietate neîntrecută este şi în bogăţia subpământeană. Se află minerale de tot soiul dela cvarţul ca cristalul, până la minereurile azurii de cupru şi fer dela Altân-tepe ori Cineli. Rocile sunt şi mai felurite: dela granitul exploatat la Turcoaia, până la marmure fel de fel, ori caolinul alb ca crida. O urzeală minunată formează temelia pământului, acoperit de lutul galben în care fierul plugului trage uşor brazde.

Spre nord, svârcolirile cele mai vechi ale pământului au rădicat munţi; spre sud, păturile din pământ au fost uşor legănate când oprind valurile mărilor trecute, când înlesnindu-le să înainteze până la poalele munţilor odinioară mult mai fălnici,

D'apoi variaţia apelor? Marea Neagră mărgineşte spre răsărit Dobrogea cu albastrul valurilor temute; spre apus bătrânul Istru îi mângâie coastele cu lenevitele lui unde; spre nord, delta, pământ ce se naşte, ascunde svâcniturile unei vieţi

7

nemaipomenit de bogate, iar de jur împrejur se ţine o ghirlandă de lacuri, unele rezervoare naturale de peşti, altele cu mâl tămăduitor. Spre nord râurile îmbătrânite curg domol în văi largi; spre sud, vremelnice, în brăzdături adânci, miniatura vestitelor văi din Colorado.

Peste tot se întinde un cer mai adeseori senin; când norii nu-l întunecă, soarele înainte de se culca, priveşte lung îndărăt, răspândind mantia de purpură a asfinţitului, nicăeri aşa de frumos ca în Dobrogea.

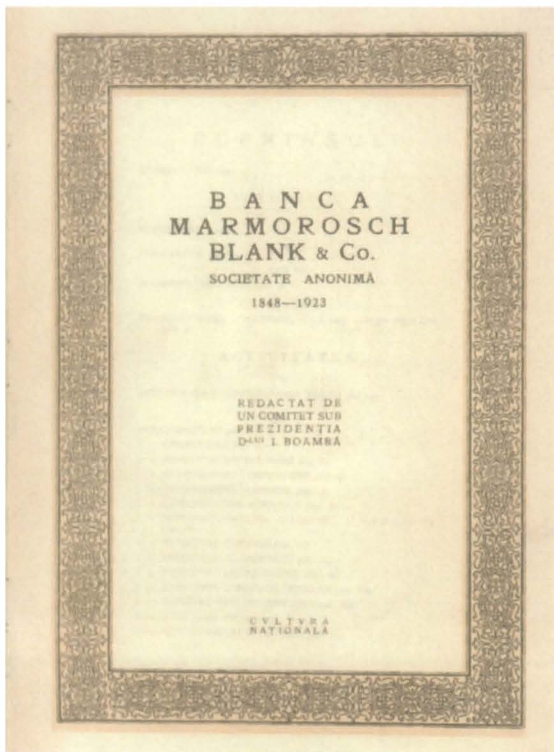
Pământul dobrogean este o adevărată corabie a lui Noe. Mai ales primăvara şi toamna, când păserile călătoare, în pribegia lor ritmică, se abat în deltă, în Dobrogea se află furnicarul cel mai bogat de animale. Dela mistreţii cărora le place desişul umbros al plaurului, până la heleghea ca ninsă, lungă de o schioapă; dela vulturul măreţ şi pajura voinică, până la auşelul cât o nucă, ce-şi ţese din păslă cuibul ca o pungă, ori pescăruşul numai smaragde şi topaze; dela şarpele lui Esculap, gros şi lung, până la şopârliţa cu bumbi de sidef; dela lenevosul somn şi gustosul morun, până la svârluga cât un vierme, tot noianul animalelor felurite mişună prin iarbă, pe sub pământ, în ape ca şi în aer. Unele au venit de departe: musafiri întârziaţi, dau locurilor un colorit exotic. Flamingii din delta Nilului fac uneori vizită neamurilor lor dela gurile Dunării, iar vestitul şarpe Boa îşi are drept reprezentant pe *Eryx jaculus*, care însă stă toată ziua ascuns în năsip. Familii răsleţe de foce se adăpostesc în grotele săpate la Cavarna, iar delfinii sglobii fac tumbe în jurul vaporului ce duce la Constantinopol.

Şi haina vegetală dă Dobrogei stropi exotici. Liliecii înfloresc pe coasta dealurilor până aproape de Agighiol; smochinii fac brâu catifelat ţărmului dinspre Balcic iar seminţele plantelor din Transcaucazia şi Persia, au încolţit pe pământul dobrogean, alăturea de obişnuitele flori de prin meleagurile noastre.

Acelaş amalgam se observă şi printre oameni. Nu este numai babilonia în spaţiu, dela Tătarii în stângere şi Găgăuţii cu origine enigmatică, până la puţinii Italieni cari îşi menţin vioiciunea lor meridională. E mai ales variaţiunea în timp. In Dobrogea, mai mult decât oriunde, se găsesc suprapuse civilizaţiuni străvechi dela cea a oamenilor primitivi, straturi istorice continuând pe cele geologice. Era doar într'o vreme marginea lumii cunoscute, limita cotlonului marin în legătură cu Mediterana străbătută în lung şi lat. Vechii istorici pomenesc de gurile Dunării cum se pomenia pe vremea lui Cristof Columb de gurile Orenocului. Atrăgea însă belşugul grânarelor dindărătul lor; se învedera tuturora importanţa stăpânirii lor. De aceia de jur împrejur se ţin salbe de cetăţi, iar înlăuntru s'au rădicat monumente biruinţilor. Pe fondul urmelor trace sunt

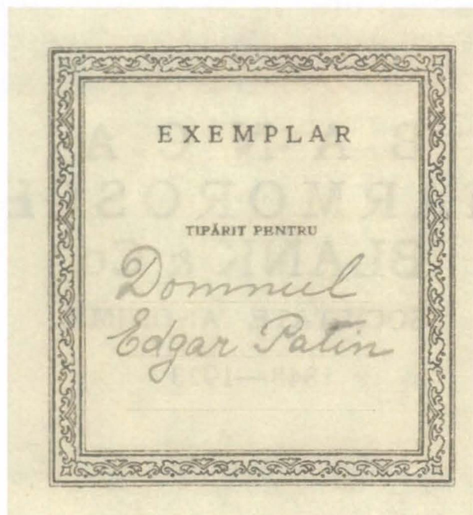

Carte tipărită de Banca Marmorosch and Co, Societate Anonimă, la editura Cultura Naţională, Bucureşti, 1923. Este o publicaţie cu un design special pentru a fi personalizat. Fiecare exemplar era destinat unuia dintre clienţii fideli ai băncii sau unor oameni de afaceri. Exemplarul din patrimoniul muzeului era tipărit pentru Edgar Patin. Pe fiecare pagină, jos, conţine fotografii cu aspecte din investiţiile băncii: petrol, căi ferate ş.a.

BANCA
MARMOROSCH
BLANK & Co.
SOCIETATE ANONIMĂ
1848—1923

REDACTAT DE
UN COMITET SUB
PREZIDENTIA
D-lui I. BOAMBĂ

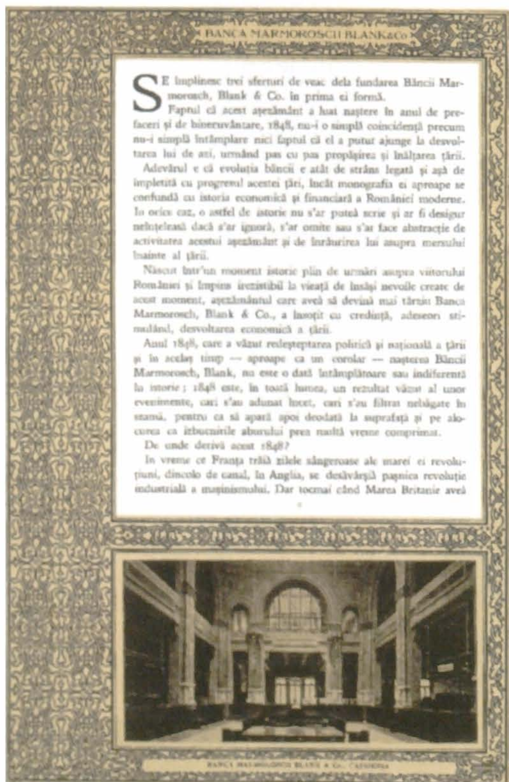
CVLTVRA
NATIONALA

EXEMPLAR

TIPĂRIT PENTRU

Domnul
Edgar Patin

BANCA MARMOROSCH BLANK & Co

SE împlinesc trei sferturi de veac dela fundarea Băncii Marmorosch, Blank & Co. în prima ei formă.

Faptul că acest aşezământ a luat naştere în anul de prefaceri şi de bineruvântare, 1848, nu-i o simplă coincidenţă precum nu-i simplă întâmplare nici faptul că el a putut ajunge la desvoltarea lui de azi, urmând pas cu pas propăşirea şi înălţarea ţării.

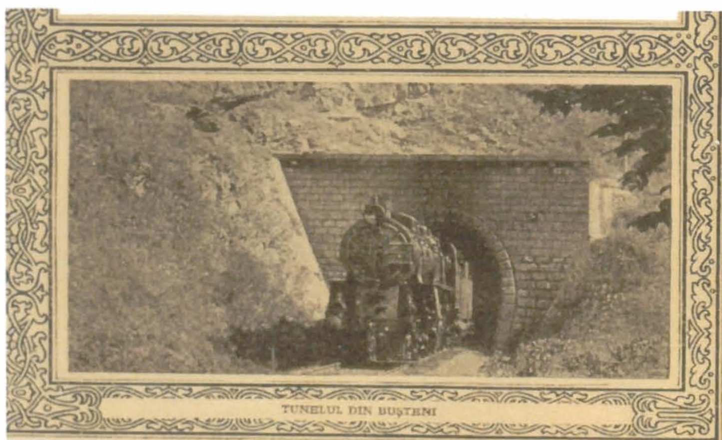
Adevărul e că evoluţia băncii e atât de strâns legată şi aşă de împletită cu progresul acestei ţări, încât monografia ei aproape se confundă cu istoria economică şi financiară a României moderne. În orice caz, o astfel de istorie nu s'ar putea scrie şi ar fi desigur neînţeleasă dacă s'ar ignora, s'ar omite sau s'ar face abstracţie de activitatea acestui aşezământ şi de înrâurirea lui asupra mersului înainte al ţării.

Născut într'un moment istoric plin de urmări asupra viitorului României şi împins irezistibil la vieaţă de însăşi nevoile create de acest moment, aşezământul care avea să devină mai târziu Banca Marmorosch, Blank & Co., a însoţit cu credinţă, adeseori stimulând, desvoltarea economică a ţării.

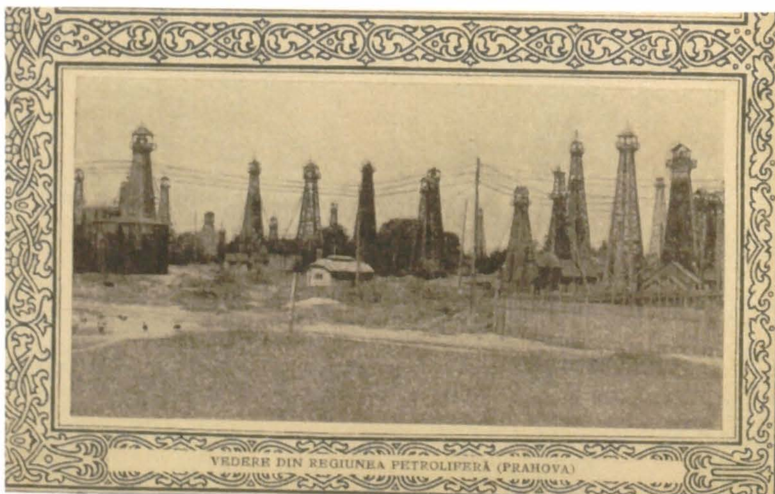
Anul 1848, care a văzut redeşteptarea politică şi naţională a ţării şi în acelaş timp — aproape ca un corolar — naşterea Băncii Marmorosch, Blank, nu este o dată întâmplătoare sau indiferentă la istorie; 1848 este, în toată lumea, un rezultat văzut al unor evenimente, cari s'au adunat încet, cari s'au filtrat nebăgate în seamă, pentru ca să apară apoi deodată la suprafaţă şi pe alocurea ca izbucnirile aburului prea multă vreme comprimat.

De unde derivă acest 1848?

În vreme ce Franţa trăiă zilele sângeroase ale marei ei revoluţiuni, dincolo de canal, în Anglia, se desăvârşiă paşnica revoluţie industrială a maşinismului. Dar tocmai când Marea Britanie avea

TUNELUL DIN BUŞTENI

VEDERE DIN REGIUNEA PETROLIFERĂ (PRAHOVA)

Константін астъꙁі кꙋ маікъса Єлена, Крꙋчеа аꙋ арътат,
лемнꙋл чел преа ченстіт: кареле есте рꙋшінеа тꙋтꙋрор
жідовілор, ші армъ крединчошілор ꙟмпъраці асꙋпра
челор протівнічі. Къ пентрꙋ ноі с'а аръ-
тат семн маре ші ꙟн ръꙁбоае ꙟн-
фрікошат.

www.muzeulagriculturii.ro
920031, Slobozia, B-dul Matei Basarab, nr. 10,
jud. Ialomiţa
tel./fax: 0243-231991, tel.: 0243-2301
e-mail: mna_slobozia@yahoo.com